

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Raunes Fiskefarm AS
Raunes
5578 Nedre Vats

Nedre Vats, 20. november 2015

NENT
De nasjonale forskningsetiske komiteene

ANMODNING OM VURDERING AV NIVA SINE METODER I FORBINDELSE MED MILJØOVERVÅKING AV AF DECOM PÅ RAUNES, DERIBLANT VURDERING AV UAVHENGIGHET.

Innledning

Det vises til vårt brev av 12.8.2015 hvor vi anmoder NENT om en vurdering av om NIVA har brutt NENT sine etiske retningslinjer i forbindelse med oppdrag for AF Decom Offshore AS. I den sammenheng har NENT bedt Miljødirektoratet om innspill om den metodekritikken som er fremmet, samt en redegjørelse for hvordan føre-var prinsippet er institusjonalisert i Miljødirektoratets arbeid.

Miljødirektoratet har i brev av 2.11.2015 svart NENT på forespørselen. Vi vil i dette brevet gi noen kommentarer til Miljødirektoratet sine kommentarer.

For enkelthets skyld og for å unngå sammenblanding har vi fortsatt å nummerere våre bilag i samme nummerserie som vårt opprinnelige brev. Disse bilagene vil bli lagt på dropbox sammen med de øvrige bilagene slik at de enkelt kan hentes ut ved behov.

Generelt har Miljødirektoratet etter Raunes Fiskefarm AS (RF) sin oppfatning ikke svart på spørsmålet om metodekritikken som er fremkommet. Brevet viser også klart at føre-var prinsippet ikke er lagt til grunn i oppfølgingen av AF Decom sin aktivitet på Raunes. Det virker som Miljødirektoratet ikke kan ha lest vårt første brev til NENT av 12.8.2015, da brevet deres gjentatte ganger viser til saker som er grundig belyst og forklart i vårt brev uten overhodet å kommentere eller underbygge de faktiske forhold i tilfelle de mente disse var uriktige.

Som vanlig *kjenner ikke Miljødirektoratet seg igjen i våre beskrivelser* av Miljødirektoratet sin håndtering av saken. Dette er en av Miljødirektoratets standard fraser når man ikke imøtegår kritikken på de konkrete anførsler, og er på samme nivå som tidligere argument fra Miljødirektoratet hvor man

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

stort sett svarer med overfladiske beskrivelser som

- ikke nyansert
- faglig uenighet
- det er like stor forurensning andre steder

uten at man går konkret inn på hva som er grunnlaget for disse overordnede fraser. Vi hadde forventet fra Miljødirektoratet at man, i hvert fall overfor NENT, hadde vært i stand til å begrunne sine påstander slik at disse kan diskuteres på et konkret og saklig grunnlag.

RF har begrunnet og dokumentert sine anførsler ved å vise til alternative undersøkelser gjort av statlige institusjoner og vurderinger fra ledende kompetansemiljøer ved NTNU, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Universitetet i Aarhus, som alle underbygger og støtter de anførsler som er gjort fra RFs side.

Hvis Miljødirektoratet mener disse er unyanserte eller at man er uenig om enkelte punkter burde det kunne forventes at man konkret er i stand til å vise til på hvilke punkter man mener dette. Miljødirektoratet går overhodet ikke inn på disse konkrete anførselene.

Som et annet eksempel på at dette er Miljødirektoratets «modus operandi» kan vi vise til artikler i Teknisk Ukeblad og Grannar, hvor avdelingsdirektør Signe Nåmdal i Miljødirektoratet svarer på Jakob Hatteland sin artikkel i Teknisk Ukeblad og Jakob Hatteland svarer på Signe Nåmdal sine anførsler i sin artikkel i Grannar.

Bilag 91 Jakob Hattelands (deleier i RF) artikkel i Teknisk Ukeblad «Ville du likt at KLIF tvang deg til å inhalere denne cocktailen» av 23.03.2013

Bilag 92 Avdelingsdirektør Signe Nåmdals artikkel i Grannar «Får klart svar av KLIF» av 05.04.2013

Bilag 93 Jakob Hattelands artikkel i Grannar «Jakob Hatteland svarer KLIF» av 24.04.2013

Miljødirektoratets svar var først helt generelt, krydret med litt nedlatende karakteristikk og klassiske «hersketeknikker», ved å bruke sin autoritet som det ledende forvaltningsorgan innen miljøområdet ved å desavuere faglig begrunnet kritikk med bruk av generelle og nedlatende betraktninger. Miljødirektoratets påstander ble grundig tilbakevist av Jakob Hatteland, og når Jakob Hatteland deretter bad om konkrete svar fra Miljødirektoratet kom det aldri noe tilbakemelding. Dette er helt symptomatisk for Miljødirektoratets industridivisjon.

I tingretten i Stavanger spurte RFs advokat om Signe Nåmdal kunne gi noen eksempler på hva som var feil i Jakob Hattelands svar i Grannar (Bilag 93). Da svarte Signe Nåmdal at det kunne hun ikke med den begrunnelse at det ikke var hun selv som hadde skrevet tilsvaret (Bilag 92) til Jakob Hatteland, men noen av Miljødirektoratets dyktige fagfolk og at hun derfor ikke kjente til detaljene.

Vedrørende de enkelte punkter i brevet fra Miljødirektoratet har vi følgende kommentarer:

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

2) Regulering av industrivirksomheter

I sitt brev viser Miljødirektoratet til at de alltid setter vilkår i form av utslippsgrenser eller avbøtende tiltak som regulerer hva som er lovlig forurensning, og som har til hensikt å minimere bedriftens miljøbelastning. RF har tidligere vist til at da AF Decom fikk tillatelse til virksomhet på Raunes av Vindafjord Kommune og miljømyndighetene (Fylkesmannen i Rogaland på det tidspunktet), var dette basert på AF Decom sine påstander om at det ikke ville skje forurensning utenfor bedriftens egne grenser (ref. vårt første brev til NENT, bilag 1).

Underveis, våren 2011, overtok KLIF (i dag Miljødirektoratet) ansvaret for oljeskraphandlerne, inklusive AF Decom med begrunnelse «for å sikre implementering av beste tilgjengelige teknikker (BAT) og mest mulig enhetlig kravstilling ovenfor anleggene».

Da det etter mange års drift viste seg at AF Decom sine påstander om at bedriften ikke forurenset, ikke var korrekte, oppdaterte Miljødirektoratet i 2013 betingelsene for utslippstillatelsen og man krevde overvåking av støvutslippene som både bedriften og Miljødirektoratet fram til 2011/2012 hardnakket påstod ikke skjedde.

RF har i tidligere kommunikasjon med Miljødirektoratet og i brevet til NENT dokumentert eksempler på denne feilinformasjonen. For ordens skyld så legger vi ved enda et eksempel som viser hvor langt bedriften er villig til å gå med feilinformasjon.

Som vi viste i vårt første brev til NENT pkt.6.2.6, Bilag 36, så bekreftet AF Decom utslipp av 558,96g kvikksølv den 4.7.2006. Dette var ca. 10 ganger høyere enn den daværende årlige utslippsstillatelsen for kvikksølv. AF Decom hadde på det tidspunkt også søkt om flere utslippstillatelser til sjø av forskjellige metaller og radioaktivitet.

Likevel sier AF Decom i brev av den 18.12.2006 (ved sin advokat) til Klagenemda for miljøinformasjon 4. avsnitt øverst på side 2 at AF Decom har oppgitt følgende grunn for å ikke måtte oppgi miljøinformasjon: «Begrunnelsen for avslaget ble utvidet ved at det anføres at AFDs virksomhet ikke påvirker det ytre miljø... ..» (Vår utheving)

Bilag 94 Vedtak i miljøklagenemda datert Oslo, datert 19.09.2007.

Dvs. selv om Af Decom etter både søknader og «uhellsutslipp» meget vel kjente til at den påvirket det ytre miljø, hevder de likevel det motsatte bare 4 måneder etter uhellsutslippet. Dette viser ikke bare feilaktig informasjon, men det forteller mye om hvilken bedrift vi har med å gjøre.

Miljødirektoratet har altså i flere år, sammen med bedriften, feilinformert omverden om den faktiske situasjonen, og på denne måten hatt en aktiv rolle i å påvirke beslutningstagerne (kommune, fylke, stat, domstoler etc.) med å fortelle at det ikke skjer forurensning på Raunes og at det som skjer er akseptabelt i forhold til miljøet. Man har med andre ord lagt til grunn feil faktum for sine vurderinger i en lang periode på flere år.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Det kan også stilles spørsmål med om lokale myndigheter i det hele tatt ville akseptert etableringen og virksomheten til AF Decom på Raunes dersom de overordnede miljømyndigheter hadde gitt tilstrekkelig og riktig informasjon om faren for forurensning.

Miljødirektoratet hevder at man legger til grunn føre-var prinsippet i miljøforvaltningens myndighetsutøvelse, og at man foretar grundige analyser dersom man er usikre. Som vi har meddelt tidligere har man ikke lagt til grunn føre-var prinsippet i vurdering av støvflukt og konsekvenser i den sammenheng. I stedet har Miljødirektoratet gått aktivt ut og deltatt på informasjonsmøter og sagt at det ikke skjer forurensning på AF Decom sin base. Miljødirektoratet viste kun til at det hadde skjedd minimale utslipp til sjøen via utslippsledning og at dette var innenfor utslippsgrensene, men nektet for at det var støvflukt. Når de til slutt måtte erkjenne støvflukt gjorde de alt for å bagatellisere denne og tok ikke hensyn til flere undersøkelser og det som lokalbefolkningen kunne observere direkte. Det er dessuten en alminnelig kjennsgjerning at når det ligger støv på et større område blir dette flyttet med vinden, dvs. det oppstår støvflukt. Miljødirektoratet har gjennom årene fått en rekke klager fra naboer med hensyn til denne støvflukten, og mottatt både bilder og filmer som viser dette.

Miljødirektoratet har enda ikke kommentert anførsler, herunder faglige uttalelser fra blant annet Bioforsk, at topografien fører til stor avrenning, som innebærer at kvikksølv fra kvikksølvholdig støv med tiden renner ut i sjøen. Støvflukten skjer direkte til sjø og indirekte via avrenning fra områdene rundt. Disse blir ikke medregnet i utslippene som blir rapportert, utslipp som kan ha betydelige konsekvenser for miljøet på sikt. Rapporteringen av Norges totale kvikksølvutslipp blir derfor også feil og rapportering til OSPAR blir også betydelig feil.

Miljødirektoratet viser til at det skal foreligge et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag når det skal treffes beslutninger som begrenser naturmangfoldet. RF kjenner ikke til at det ble foretatt konsekvensutredninger av mulige giftutslipp før virksomheten til AF Decom ble startet opp i 2005, og miljømyndighetene har dermed ikke utført sin plikt i henhold til forurensningsloven. Slik konsekvensutredning ble heller ikke utført i henhold til plan- og bygningsloven. Etter at Miljødirektoratet overtok ansvaret for oppfølgingen av AF Decom har man ikke rettet opp eventuelle feil fra tidligere, og lagt til grunn at virksomheten drives i henhold til utslippskravene selv om det finnes mange vitenskapelig funderte undersøkelser og uttalelser fra ledende personer innen miljøforskning som viser at dette ikke er tilfelle.

Om Miljødirektoratet hadde til hensikt å følge føre-var prinsippet, samtidig som de går inn og overtar ansvaret for forvaltningen er det en grov forsømmelse ikke å foreta en grundig konsekvensutredning om mulige giftutslipp etter de gang på gang er blitt opplyst og blitt forelagt dokumentasjon og filmer som viser at giftutslipp faktisk skjer. Dette gjorde det heller ikke mulig for Miljødirektoratet å kreve BAT hos AF Decom som de bruker som av grunnene for overtagelse av forvaltningsansvaret.

Et meget godt eksempel på at det ikke er utført en konsekvensanalyse er at Miljødirektoratet i brev så sent som 2. juni 2015 fremsetter en teori om at avløpsanlegget til kommunen (kloakkutslippet) kan

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

bidra med utslipp i en størrelsesorden som må hensyntas ved AF Decoms og NIVAs miljøundersøkelser i området. Her vises det til tungmetaller.

Bilag 95 Brev fra Miljødirektoratet til AF Decom av 2.6.2015 -Overvåkning av vannforekomst ved AFDecoms anlegg i Vats.

Dette brevet er interessant på flere måter.

AF Decom etablerte seg i 2004 og startet opp i 2005. Det tok altså 10 år før denne problemstillingen ble reist.

Om det var blitt laget en konsekvensanalyse ville det vært naturlig å innlemme kloakken som et mulig utslippspunkt fra AF Decom, noe som ikke var medtatt i vårt brev til NENT i punkt 2.6- D.

Det vaskes arbeidsklær fra arbeidstakere som har vært i umiddelbar tilknytning til giftstoffene. Avløp fra AF Decom er tilkoblet kloakken og det er påregnelig at giftstoffer da følger vannutslippet i kloakksystemet. Kvikksølv og andre gifter kan forlate området utenom utslippsledningen og her ser vi at dette forhold ikke en gang er kartlagt eller undersøkt.

SFT har tidligere utarbeidet en rapport om utslipp av kvikksølv via avløpsvannet/kloakken:

Bilag 96 Rapport om Tungmetaller i avløpsvann fra SFT av datert: Juni 1999.

Denne rapporten viser at kvikksølv i kloakken nettopp kommer fra industri og annet som arbeider med kvikksølv og kvikksølvholdig materiale. Det finnes ikke slike bedrifter i nedslagsfeltet til kloakken i Vats, det er heller ikke tannlegekontorer eller liknende. Det eneste unntaket er AF Decom.

Hvorfor er ikke avløpsvannet/kloakken fra AF Decom og Vindafjord kommune undersøkt av NIVA?

Vi kjenner til bakgrunnen for ovennevnte brev av 2.6.2015 fra Miljødirektoratet til AF Decom. Brevet er utformet for å gi en annen forklaring på kvikksølv økningen i fjorden og med det hvem som påvirker den. Miljødirektoratet har åpenbart ikke tatt i betraktning at det kanskje ble sluppet ut gifter fra AF Decom til kloakken.

Teorien ble fremsatt av AF Decoms advokat i lagmannsretten i Bergen i mars 2015 som en forklaring på kvikksølv økningen i fjorden. Men bakgrunnen for brevet er nok at AF Decom ønsket å ha teorien fra en mer «troverdige» kilde og fikk Miljødirektoratet til å skrive brevet som da kunne brukes rettslig. Dette indikerer klart at Miljødirektoratet selv har hatt en interesse i hva som skulle være utfallet av konflikten mellom RF og ConocoPhillips/AF Decom, og på denne måten engasjerte seg direkte i privatrettslige anliggender.

Denne form for opptreden fra Miljødirektoratets side har etterhvert blitt ganske vanlig, i forsøk på «å frikjenne» AF Decom, da en frikjenning av AF Decom også vil bety en frikjenning av Miljødirektoratets unnløst av å sette seg inn i virksomheten da det overtok forvaltningens ansvar fra Fylkesmannen i Rogaland og deretter manglende adekvat tilsynsoppfølging. En slik opptreden er i forvaltningssammenheng helt unikt. Er det en viktig søknad som skal avgjøres fra AF Decom i

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

kommunen eller andre myndighets organer, kan en være rimelig sikker på at det kommer et brev fra Miljødirektoratet som forteller hvor flott Miljødirektoratet synes AF Decom driver sin virksomhet.

Vi har kommentert «kloakk brevet» fra Miljødirektoratets i vårt brev til Tine Sundtoft i KMD:

Bilag 97 Brev fra RF til statsråd Tine Sundtoft i Klima- og miljøverndepartementet
datert:9.6.2015

Vi har ikke fått svar på våre konkrete spørsmål fra hverken statsråd Sundtoft eller Miljødirektoratet, kun at det er «faglig uenighet».

Vi har imidlertid fått tillatelse fra Vindafjord Kommune å sende prøver fra kloakken til analyse.

Analysen viser at det ikke er kvikksølvforurensning av betydning i kloakken fra Vats sin befolkning, men vi mangler å få analysert AF Decoms kloakk, som er den eneste kilde som ikke er målt/analysert.

Det viser seg at AF Decoms kloakk blir pumpet inn i den kommunale kloakken når septiktanken til AF Decom er full. Det er derfor ikke mulig å finne ut av dette uten langvarige analyser av kommunens kloakk. Jakob Hatteland har derfor bedt AF Decom AS om å få lov til å ta prøver av kloakken i AF Decoms septiktank. AF Decom gav avslag på denne anmodningen.

Bilag 98 Svar fra AF Decom på forespørsel om å ta prøver fra kloakken datert: 20.10.2015

3) Rammebetingelser for AF Decom

I brevet viser Miljødirektoratet til at oppdelingen utendørs skjer på et område på om lag 60 000 m². Dette er ikke riktig – anleggsområdet er totalt på 78 000 m².

Miljødirektoratet viser til at oppsamling av regnvann med partikler skjer i et eget renseanlegg. Direktoratet unnlater imidlertid å nevne at et feil montert lokk i en av kummene sannsynligvis har ført til at vann og partikler fra en tredjedel av anleggsområdet har gått urensset i sjøen i en lang periode fram til 14. september 2013. Vi viser til punkt 9.5.1 i vårt brev til NENT. Denne feil ved anlegget er sannsynligvis en årsak til økning av giftstoffer i fiskeanalyser i Vatsfjorden. Det er påfallende at Miljødirektoratet unnlater å kommentere denne feilen ved anlegget, og heller ikke i denne omgang bemerker dette i sine kommentarer til NENT. Miljødirektoratet opptre som om dette store utslippet over lang tid faktisk ikke har skjedd. *Kan Miljødirektoratet ha lest vårt brev til NENT?*

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

Miljødirektoratet fikk spørsmål om denne saken fra Politiet så sendt som 15.10.2015, altså bare et par uker før svar brevet til NENT, på bakgrunn av at AF Decom er under politetterforsning for brudd på forurensningsloven knyttet til dette forholdet.

Dette fremkommer av Miljødirektoratets dokumentjournal.

Virksomhet	Miljødirektoratet
Sak	Krav om innsyn i Miljødirektoratets dokumenter 4. kvartal 2015
Dokumenttittel	Krav om innsyn i dokument 2013/375-177 Anmodning om uttalelse Brudd på generalklausulen om miljøkriminalitet
Saksnummer	2015/10365
Dokumentnummer	25
Dokumenttype	Utgående
Avsender	Miljødirektoratet
Mottaker	VG
Dokumentdato	15.10.2015
Journaldato	15.10.2015
Publisert i OEP	21.10.2015
Unntaksgrunnlag dokument	
Arkivkode	

Dette er et innsyns krav fra VG. Miljødirektoratet har ikke som vi kjenner til gitt noen kommentarer eller anbefaling til politiet.

Vi har heller ikke fått innsyn i dokumentet. Men basert på tidligere uttalelser, er det trolig at Miljødirektoratet også her vil gjøre sitt beste for å «frikjenne» AF Decom og sitt eget forvaltningsansvar på generelt grunnlag.

Konsekvensene av dette utslippet kan vise seg å få store konsekvenser for miljøtilstanden i Vatsfjorden, særlig når det gjelder kvikksølv-sulfid og nedbrytningen av dette til metylkvikksølv.

3.1 Fjerning av tungmetallholdig avfall skjer ikke innendørs

Miljødirektoratet viser til at fjerning av tungmetallholdig avfall skal skje innendørs. RF er enig i at dette hadde vært riktig fremgangsmåte for å minimere risikoen for utslipp.

Det er imidlertid **ikke det som skjer**. Klipping og skjærebrenning av store konstruksjoner skjer utendørs med støvutslipp av giftstoffer som konsekvens. Det vises til:

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Bilag 99 Brev fra AF Decom til Klif (Miljødirektoratet) av 25.6.2013

Selv tidligere foregikk mesteparten av skjærebrenning i friluft, til og med brenningen som skulle vært utført i scrubber hall har vært uten noen særlig rensning av avgasser og ingen mulighet for rensing av kvikksølv damp. Som nevnt i vårt brev til NENT skjærebrennes det ca. 5.000 timer pr. år (ref.pkt.2.6.C - Bilag 11)

AF Decoms direktør Bengt Hildisch bekreftet i Stavanger tingrett at selskapet skjærebrenner på malte flater da ofte det er vanskelig/umulig å fjerne malingen.

Ovennevnte brev av 25.6.2013 viser at brennehallen ikke har fungert optimalt fram til dette tidspunktet, og man ser på forskjellige alternativer til løsninger man hadde i 2013.

At brennehallen (scrubber hallen) ikke fungerer kan RF bekrefte. Vi har tatt en film som viser utslipp ved brenning i brenne (scrubber) hallen, det velter tykk gul røk ut av hallen.

Bilag 100 Film av brenning ved scrubber anlegg 12.07.2013

Etter at AF Decom sendte brevet til Miljødirektoratet har AF Decom revet og solgt brennehallen i august/september 2013 og all skjærebrenning skjer i friluft etter dette tidspunktet. Vi har ikke registrert at Miljødirektoratet har reagert på at brenning nå kun skjer utendørs.

Miljødirektoratets opptreden i denne sammenheng kan ikke akkurat karakteriseres å være i overensstemmelse med føre-var prinsippet.

Petroleumstilsynet har etter det vi har forstått forbudt skjærebrenning på malte flater offshore.

I realiteten er derfor så godt som all skjærebrenning foretatt på basen med utslipp direkte til luft. Scrubberhallen har ikke fungert etter AF Decoms eget utsagn i dette brevet.

Hvordan kan Miljødirektoratet påstå at bedriften driver i henhold til best available techniques (BAT)? Det henger ikke på greip. Miljødirektoratet sine bemerkninger knyttet til disse prosessene er positivt villedende.

Hvordan kan AF Decom unngå å drive etter BAT fra 2005 til 2015, i 10 år uten at miljømyndighetene reagerer og ikke en gang etter flere varsler, filmer, dokumentasjon og klager fra naboer?

Vi ber NENT registrere at Miljødirektoratet ikke tar hensyn til de faktiske forhold som her er redegjort for når de vurderer BAT og føre-var prinsippet.

Når det gjelder tiltakene som foreslås i brevet av 25.6.2013, er vi ikke kjent med at noen av disse er satt ut i livet.

AF Decom har riktignok i løpet av året satt i gang en saks og presse som kan klippe og presse rørene flate for å spare transportkostnader. Men det må allikevel foregå en betydelig mengde skjærebrenning for å klargjøre rørene til pressa.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

3.2 Analyse av skjærebrenning

Når AF Decom skal forklare Strålevernet og Miljødirektoratet hvor lite støv som kommer fra skjærebrenningen har de foretatt et forsøk som angivelig er nok til å overbevise Miljødirektoratet.

Bilag 101 Brev fra AF Decom AS til Strålevernet (Vedlagt i flere andre brev også til Miljødirektoratet) datert: 1.3.2011

Her vises det til et forsøk for å måle hvor stort «svinn» er ved skjærebrenning.

Forsøket er alt annet en vitenskapelig, men så lenge Miljødirektoratet "kjøper det" gjør det jo nytten for AF Decom.

Som man kan se på bildene som ligger ved brevet er rørbitene som blir brukt i forsøket allerede kuttet med skjærebrenner før start av forsøket.

Det betyr at mesteparten av:

- Ytre malingsbelegg allerede er varmet såpass opp at malingen er fordampet/forkullet.
- Deler av indre belegg av for eks. scale er varmet opp og kvikksølv-sulfid spaltet slik at for eks. kvikksølv er fordampet.

Dvs. forsøket er feil allerede før det er påbegynt. Alle verdiene vil være for lave siden det meste av giftstoffene allerede er fjernet før forsøket starter.

Som beskrevet har AF Decom brukt en fiskevekt (Salter Brecknell Electro Samson, 45kg med +/-50g toleranse) for å veie reduksjon i vekt.

Toleransen gjør også hele prosjektet verdiløst.

Det ene forsøket viser 100g tap av materiale av prøve røret på 21.7kg og de 2 andre viser et tap på 0g ved prøve på 44.2kg og en prøve på 22,6kg.

Dette betyr at på 800tonn som ble brent i hallen ville det ene resultatet gi $800.000\text{kg} : 21,7 \times 0,1\text{kg} = 3.687\text{kg}$ røyk og støv (selv om prøvestykket allerede er oppvarmet og mesteparten av belegg allerede er forsvunnet), mens de 2 andre gav 0 kg støv. Det sier seg selv at dette ikke holder mål.

Når en måler nedfallet er det ikke hensyntatt det som er forsvunnet via luften, (se filmen bilag: 100)

Det er ingen måling av kvikksølv-damp.

Ingen etat med respekt for seg selv ville godta et slikt eksperiment som dokumentasjon på støvutslippet ved skjærebrenning.

Som vi har vist til i vårt brev til NENT vil støvnedfall med klipping og deling av rør og annet produksjonsutstyr før det blir renses innendørs utgjøre de største delene av utslippene, dvs. ikke bare støvflukten fra skjærebrenning som selvsagt også er av betydning.

Dette blir igjen blåst ut av området ved vær og vind og utgjør støvflukten sammen med brenn røyk fra skjærebrenning.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

Dette brevet bekrefter også i tabell 3 at støvet på anleggsområdet inneholder de giftstoffer som tidligere er kommet fram i Proactima rapporten. Innholdet av kvikksølv i prøvene er på henholdsvis 25,6 og 46,3 mg/kg. Det er dette støvet som tas med vinden og spres utenfor anleggsområdet. Dette er godt dokumentert av Bioforsks rapporter for området rundt opphuggingsanlegget.

3.3 Kvantifiserbare målinger av utslipp til luft

Når det gjelder bedriftens utslipp til luft hevder Miljødirektoratet at dette er komponenter som vanskelig lar seg regulere i form av spesifikke grenser slik man gjør for vann; man kaller det diffuse utslipp. **Dette er ikke korrekt!**

RF har meddelt dette til Miljødirektoratet ved flere tidligere anledninger (både skriftlig og i møte) og bedt de foreta kvantifiserbare målinger av støvflukten. Som forklart i vårt brev til NENT er det fullt mulig å foreta målinger av støvflukt fra anleggsområdet.

At spredningen av giftstoffer i stor grad er avhengig av vind gjør at det er feil å definere utslippene som diffuse, hadde alle arbeidene skjedd innendørs med renseanlegg for luftpartikler, slik vi har påpekt de burde vært gjort, ville dette ikke ha skjedd. Dersom AF Decom for eksempel hadde benyttet store haller som i Nordsjøhallen til Aibel i Haugesund og liknende steder, ville spredningen av giftstoffer ha vært unngått. AF Decom ville da ha drevet i henhold til BAT. Det er påfallende at krav om at bruk av slike metoder ikke engang er vurdert av Miljødirektoratet.

Det er heller ikke vanskelig å regulere støvflukten dersom man er villig til å foreta nødvendige målinger for å gjøre dette. RF har fått beskrevet et slikt måleprogram fra både NILU og Aarhus Universitetet vedrørende måling av støvflukt fra anleggsområdet til AF Decom; fra NILU et mer forenklet måleprogram, fra Aarhus Universitetet et mer fullstendig måleprogram. Dette er grovt forklart i vårt brev til NENT (kapittel 7).

Det er altså fullt ut mulig å måle de «diffuse» utslippene på Raunes, selv om det skjer utendørs, om man ønsker det. Om utslippene var uvesentlige og ubetydelige kunne en forstå at det ikke ble gjort, noe Miljødirektoratet tydeligvis har trodd i begynnelsen. Men når vi gjentatte ganger har vist til hva som skjer på Raunes og likevel ingenting skjer, må man spørre seg hvorfor.

Også dette eksemplifiserer at Miljødirektoratets ikke tar BAT og føre-var prinsippet i betraktning.

Det må legges til grunn at medarbeidere i Miljødirektoratets har et minimum av kunnskap om hva de er satt til å forvalte. Når de tilslutt innså at støvflukt skjer, valgte de en målemetode som ikke er beregnet for å måle og kvantifisere utslipp av gifter som er kjent på anlegget, men for måling av utslipp av steinstøv fra gruve og stein knuse industrien.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

Basert på Miljødirektoratets bortforklaringer og handlinger må det være grunn til å annta at direktoratet *bevisst har valgt en slik metode for å skjule de virkelige utslippene.*

Vi har også forklart i detalj om disse undersøkelsene i vårt brev til NENT i punkt. 7.1. Vi registrerer at heller ikke på dette punktet vil Miljødirektoratet kommentere våre konkrete anførsler. *Kan Miljødirektoratet i det hele tatt ha lest vårt brev til NENT?*

3.4 Spredning av giftstoffer utenfor baseområdet

Miljødirektoratet viser som sagt til at fjerning av tungmetallholdig avfall skal skje innendørs. Hvordan kan da Miljødirektoratet anbefale opphugging ute i sjøen? AF Decom har fått lov til dette av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, etter vår mening basert på uriktige opplysninger fra selskapet, Miljødirektoratet og NIVA.

Det som gjør dette ekstra alvorlig er at Miljødirektoratet har fortalt offentligheten, på folkemøter, til pressen og til politikere at bedriften må etterleve et meget strengt regime når det gjelder utslipp. Direktoratet har for eksempel uttalt at bedriften maks kan slippe ut 40g kvikksølv til sjø, men at utslippene fra bedriften i realiteten er mye lavere. De har på folkemøter informert at det ikke slippes ut et gram mer en de utslippsdata som bedriften har offentliggjort.

Nå sier Miljødirektoratet at *«De nivåene Bioforsk oppgir for kvikksølv i sin rapport er innenfor det man må forvente av spredning av forurensning fra AF Decom anlegg i kombinasjon med naturlige bakgrunnsverdier».*

Det Miljødirektoratet ikke nevner er at det ikke var unormale kvikksølv bakgrunnsverdier i området i de analysene som var tatt før AF Decom kom til lokaliteten på Raunes og området rundt. De nyere påviste verdiene av giftstoffer finnes kun rundt basen, det er helt forskjellige verdier i forhold til området i en større omkrets rundt basen. Det er bare høye verdier i det øverste jordlaget, og verdiene er helt forskjellige og høyere enn normale kvikksølvverdier andre steder i Norge. Det er heller ikke vanlig med så høye kvikksølvverdier i den type jord som er rundt basen på Raunes. De nevner heller ikke at NIVA også har målt høye og økende verdier rett utenfor basen. De nevner heller ikke at det ikke bare er kvikksølv som har økt, men også de andre tungmetallene og isotopen Pb210 som følger med oljeskrap. Miljødirektoratets påstander er derfor ganske enkelt ukorrekte og nok et forsøk på å bortforklare den faktiske forurensningssituasjonen.

Vi har forklart i vårt første brev til NENT hvordan Miljødirektoratet har argumentert angående Bioforsk rapporten under pkt. 8.3. Det kommer stadig nye påstander fra Miljødirektoratet etter hvert som påstandene fra Miljødirektoratet løpende er blitt imøtegått på faglig grunnlag.

Hvordan rimer dette utsagnet med føre-var prinsippet? -At Miljødirektoratet avviser alle andre rapporter og analyser fra andre enn NIVA og AF Decom uten faglig argumentasjon.

Bioforsk rapporten viser at det er sluppet ut kilo med kvikksølv over et mindre område i randsonen rundt basen. Når det tas hensyn til det totale aktuelle utslippsområdet for giftstoffer snakker vi om

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

utslipp av blant annet mange kilo kvikksølv, samt de andre giftige stoffene som er typiske for denne typen industri virksomhet.

Miljødirektoratet tar heller ikke i betraktning dette med avrenning, at kvikksølv sluppet ut på landsiden av anlegget til slutt vil ende opp i sjøen. Når Miljødirektoratet har gitt en utslippsgrense til sjø, så må dette utgjøre summen av alt som bedriften slipper ut i sjøen. Det betyr at det som slippes ut via utslippsledninger, via kloakken, direkte via støvspredding over sjø områdene, avrenning fra landområdene etter støvspredding over land, uhelds utslipp (eks. de påviste 2005/2006 og «14. september 2013» utslippene), om det regner så mye at ledningsnett til renseanlegget ikke greier å ta unna vanntilførselen, om blåskjell og annen begroing begrenser kapasiteten i rørsystemet (vi er kjent med at drens-systemet for arbeidsområdet gikk tett hos AF Decom i 2010 pga. dette), om vind blåser vannet av arbeids området osv. osv.

4) Metodekritikken fra Raunes Fiskefarm

4.1 Manglende vektlegging av andre analyser og fagmiljøer

Miljødirektoratet viser til at de leser alle overvåkningsrapporter grundig og kritisk, og også kontakter overvåkingsinstitusjonene dersom de har spørsmål til metoder. De viser til et eksempel hvor de har kontaktet NIVA når det ble reist spørsmål om hvorvidt tørkemetode for mose hadde betydning for metallanalysene. Vi har følgende kommentar:

- Miljødirektoratet har kun vist til NIVA sine analyser. Vi kan ikke se at RFs analyser har vært vurdert av Miljødirektoratet. De har i hvert fall ikke vært i stand til å svare på våre konkrete anførsler.
- Miljødirektoratet viser konkret til en anførsel fra RF hvor professor Eilif Steinnes ved NTNU viste til at tørkemetoden til NIVA kunne føre til en klar underrapportering av kvikksølvinnholdet i moseprøvene. Steinnes har hatt ansvaret for de landsomfattende moseprøvene utført for Miljødirektoratet hvor moseprøvene ble tørket i romtemperatur uten vifte, et forsøk hvor moseprøvene ble tørket i romtemperatur **med vifte** hadde redusert kvikksølvinnholdet med 20%. NIVA tørket moseprøvene i tørkeskap med en temperatur på 50 grader (tørkeskap har vifte). Miljødirektoratet spurte NIVA om kommentarer til dette, og aksepterte NIVAs forklaringer uten å sjekke nærmere. RF har kommentert dette i vårt brev til NENT i kap.6.3.1
- Miljødirektoratet har ikke med et ord nevnt alle de andre feilkildene Eiliv Steinnes har påpekt ved NIVAs etasjemose undersøkelser.

Kan Miljødirektoratet ha lest vårt brev til NENT?

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

4.2 Utvikling av kvikksølv og PCB andre steder i landet

Miljødirektoratet sier også «Resultatene fra annen overvåkning viser at kvikksølvnivået øker for hele norskekysten, og at PCB i fiskelever oppnår høye nivåer langt unna kjente forurensningskilder. Dette må også tas med i helhetsbetraktningen når overvåkingsresultater fra en fjord skal tolkes.»

Dette sitatet eksemplifiserer at Miljødirektoratet, i stedet for å gå inn på de konkrete forhold vedrørende Vatsfjorden, forsøker å bagatellisere den konkrete forurensningssituasjonen i Vats ved å vise til at forurensningssituasjonen endres også andre steder i landet.

Vi er ikke uenig i at det er relevant å foreta en helhetsbetraktning når overvåkingsresultater fra en fjord skal tolkes. Det som undersøkelsene både til NIVA og NIFES viser hva angår gift i fiskeanalyser er at utviklingen av giftstoffer i Vatsfjorden øker mer enn i landet ellers. Det registreres at Miljødirektoratet ikke kommenterer dette. Det er ingen grunn til at giftinnholdet i Vatsfjorden skal økes raskere enn i andre tradisjonelle industrifjorder, hvis man da ikke tar utslippene fra AF Decom i betraktning.

I denne sammenheng må det reises spørsmål hvorfor innhold av kvikksølv i det hele tatt stiger langs hele norskekysten. En av de mulige årsaker til dette har vi redegjort for i vårt brev til NENT punkt 9.2 hvor det bemerkes at Miljødirektoratet godtar at farlig avfall, inneholdende blant annet kvikksølv og PCB omklassifiseres til vanlig avfall og leveres til vanlige avfallsmottak. Uten noen som helst form for kontroll rundt om i landet vil en økning av miljøgifter landet rundt være en påregnelig konsekvens.

Mer detaljert forklart:

Om det er kvikksølvulfid i avfallet så vil det ved utlekkingsforsøk ikke gi noen resultater/utlekking avhengig av hvilken metode en har brukt. Vi har sett at oljebransjen tidligere har brukt salpetersyre i utlekkingsforsøk, på samme måte som NIVA har brukt i sine analyser ved AF Decom. Dette vil ikke gi utlekking for kvikksølvulfid (da må man bruke kongevann). Når det gjelder konkret hva AF Decom har benyttet av metode for utlekkingsforsøk har vi ikke fått konkret informasjon da AF Decom ikke vil opplyse om dette under henvisning til at dette er bedriftshemligheter.

Bilag 102 Brev fra AF Decom til RF av 18.05.2015 der AF Decom nekter innsyn i sin utlekkingsforsøk.

Vi har heller ikke registrert noen brev fra AF Decom til Miljødirektoratet hvor man redegjør for sine metoder for utlekkingsforsøk.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Den omstendighet at det er vanlig i bransjen å bruke feil metode for analysering av kvikksølv-sulfid og den omstendighet at AF Decom selv ikke vil opplyse om sine metoder, innebærer at det er overveiende sannsynlig at Miljødirektoratet ikke har kontroll med hva som faktisk går til avfallsdeponi som vanlig avfall og hva som betraktes som spesialavfall.

Den faktiske situasjon er at dersom det er kvikksølv-sulfid i avfallet, vil dette uansett, etter noen år, bli metylert av svovel spisende bakterier og i årens løp havner kvikksølvet i helt nye fjorder ved disse avfallsanleggene.

Vi vedlegger for ordnes skyld brev fra Miljødirektoratet som viser måten de avfeier våre spørsmål og i alle fall ikke tar problemet på alvor eller behandler det etter føre-var prinsippet.

Bilag 103 Svar fra Miljødirektoratet på anmodning om informasjon om utlekkingsforsøk ved AF Decom sitt anlegg på Raunes datert 5.5.2015

Kan Miljødirektoratet ha lest vårt brev til NENT?

4.3 Eksempel på Miljødirektoratets håndtering andre steder i landet

Vi tillater oss å trekke en parallell:

Vi kjenner kun til Oslo havns prosjekt «Ren Oslofjord» og påfølgende giftdumping og tildekking i Oslo fjorden fra media, vi kan derfor ikke uttale oss om dette, men når vi leser brev vi har fått tilsendt fra lokale miljøvernere rundt Oslo-fjorden ser vi at der er likheter i hvordan Miljødirektoratet behandler andre som stiller kritiske spørsmål:

Bilag 104 Åpent brev ang. giftdumpingen i Oslo fjorden datert 5. juni 2014

Om vi ser bort fra det litt bastante og fargefulle språket i brevet ser vi flere likheter i måten Miljødirektoratet behandler personer som stiller kritiske spørsmål.

Det vi reagerer aller mest på og som vi kjenner oss igjen i, er at Miljødirektoratet sitter på alle sider av bordet.

Når forurenser blir politianmeldt ber politiet om uttalelse fra Miljødirektoratet (som vi har vist eksempel på i dette brevet side 7), selv om Miljødirektoratet etter anmelders syn er part i saken og har en åpenbar interesse av å ikke bli sett for nøye i «kortene».

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Uttalelsen som Miljødirektoratet gir er undratt offentlighet, men når Miljødirektoratet på en slik subjektiv måte i hemmelighet kan stoppe etterforskning de selv ikke ønsker for å beskytte en forurensner som direktoratet «liker» eller har tatt sitt forvaltningsansvar litt for lett på, viser dette at direktoratet både er anklager og dommer og kan styre slik de måtte ønske. Miljødirektoratets opptreden er etter vår oppfatning i strid med god forvaltningsskikk om åpenhet og derved også i strid med grunnleggende demokratiske prinsipper.

4.4 Bruk av referansestasjoner som er påvirket av annen forurensning

Miljødirektoratet viser til målinger som er foretatt opp mot referansestasjoner som skal være upåvirket av aktiviteten til AF Decom.

I vårt brev til NENT, kapittel 8.4.3.1 viser vi til at den eneste referansestasjonen til NIVA på Metteneset i Nedstrandsfjorden sannsynligvis er sterkt påvirket av annen forurensning som har skjedd opp gjennom årene. Nedstrandsfjorden har vært en uoffisiell dumpingplass i ualminnelige tider pga. sin dybde, også utenfor Metteneset. Den offisielle dumpingplassen for utrangerte skip og militært utstyr etc. er lengre ute i fjorden der også Alexander Kielland plattformen ble også dumpet der. Strømmen i Nedstrandsfjorden passerer Metteneset.

Vi registrerer at Miljødirektoratet ikke engang tar i betraktning de spesielle forhold som er knyttet til Metteneset som referansestasjon.

Kan Miljødirektoratet ha lest vårt brev til NENT?

4.5 Miljødirektoratets bemerkninger til fiskeanalysene

Når det gjelder Miljødirektoratets bemerkninger til fiskeanalysene har vi følgende kommentarer:

Som tidligere argumentert fra Miljødirektoratet hevder man fortsatt at Vatsfjorden ikke har urovekkende resultater sammenlignet med andre norske fjorder. Det man gjør da er å sammenligne med andre industrifjorder hvor forurensning har skjedd i mange år.

Her argumenterer Miljødirektoratet mot seg selv.

Vi har også beskrevet våre sammenligninger i vårt brev uten at det ser ut som Miljødirektoratet er i stand til å forstå, men for å klargjøre dette enda tydeligere:

I utgangspunktet må en selvsagt sammenligne epler med epler og ikke epler med pærer.

Det betyr at en burde gjøre alt mest mulig likt når en skal analysere fisk og sammenligne resultatene.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Man må vite hva som påvirker resultatene mest for å unngå at en ikke sammenligner på feil måte.

Vi skal ta noen faktorer:

- Tid på året fisken er fisket.
 1. RF har fisket på tidspunkt anbefalt av NIFES
 2. For å detektere forurensning bør det fiskes på det tidspunkt fisken har tatt opp mest forurensning, dvs. mest mat.
 3. Siden fiskens vekt vil variere med årstidene og tilgangen på mat vil denne parameter også i stor grad bli hensyntatt om en hensyntar vekta til fisken når en sammenligner fisken.
 4. NIFES sin basis undersøkelse er fisket fra vinter til høst og tar ikke hensyn til fiske tidspunkt.
- Størrelse og vekt på fisken.
 1. Størrelse og vekt har stor innflytelse på gift innholdet i fisken.
 2. Vi har i vårt første brev til NENT lagt ved kurve som viser forhold mellom vekt og giftinnhold. Figur 15 på side 68 (eksempel PCB).
 3. Husk at NIVA sammenlignet sine resultater med NIFES landsomfattende basis undersøkelser, men var ikke villig til å oppgi størrelsen på fisken.
- Fisker - Hvor fisken er fisket, fangst metode, strømforhold og dybde
 1. RF har brukt samme fisker som NIVA benyttet fra 2009 til 2012.
 2. Fiskeren ble sagt opp av NIVA etter instruks fra AF Decom og ble aldri spurt av NIVA om eksakt hvor han fisket, hvilken fangstredskap han benyttet etc.
- Analyse metode
 1. NIVA benytter samleprøver, dvs. de tar en bit fra hvert individ, blander disse og analyserer prøvene. En får derfor et gjennomsnitt av giftinnholdet i fiskene.
 2. NIFES derimot analyserer hvert individ for seg selv. Dette gjør at en kan se om det er stor variasjon, utelukke ekstreme tilfeller (statistisk signifikans), oppdage defekter, feil i analysene etc etc.
- Reell gjennomsnitt verdi
 1. Det er den faktiske giftverdi OSPAR har definert som grense. Når en fisk er over denne grensen så er den over denne grensen og ulovlig å omsette. Det går derfor ikke an å argumentere med tidspunkt, vekt etc. Er grensen overskredet så er den overskredet.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Var dato
20.11.2015
Deres dato

Var referanse
Deres referanse

2. Kvikksølvnivået i Vatsfjorden har øket år for år. Nå er altså det gjennomsnittlige nivået økt til 0,22mg/kg (NIFES 2014) som er over grenseverdien for mattrygghet for barn og gravide (og skal følgelig ikke omsettes til dette formål).
- Ferdafisk/Lokal fisk
 1. Når en skal analysere fisk i en fjord så er det utrolig viktig at en analyserer på lokal fisk og ikke på ferdafisk som bare er på besøk. Det må derfor være transparens slik at alle vet hvem som fisket fisken og det kan dokumenteres at personen kan skille ferdafisk fra lokal fisk. Dette vil ikke NIVA gjøre og deres resultater for 2013 er derfor ikke etterrettelige. Det er 2013 tallene til NIVA Miljødirektoratet baserte og laget et av sine frikjennings brev av AF Decom, selv om de var godt kjent med NIFES sine tall for 2013.
 2. Miljødirektoratet brukte tallene for det ene året 2013 til å frikjenne AF Decom, Miljødirektoratet gav også AF Decom lov til å redusere overvåkningsprogrammet slik at de slapp å analysere fisk etter 2013.
 - Type fjord
 1. Her begår Miljødirektoratet og NIVA enda en alvorlig feil. De sammenligner epler og pærer, det vil si de sammenligner en vanlig ubelastet fjord med en industrifjord som det er blitt tilført gifter til i mange år. Det som verre er at de vet at de gjør det, så forsøker de å kamuflere det med å sammenligne med andre «Vestlandsfjorder» der industrifjordene er inkludert. Dette er etter vår mening å villede og er sterkt uetisk.
 2. Om man skal følge denne tankegangen vil enhver fjord i hele Norge kunne likestilles med kjente industrifjorder. Ingen vil kunne bli beskyldt for forurensning om en sammenligner upåvirkede fjorder med industri fjorder, siden industrifjordene er tilført store mengder gifter over lang tid da man ikke forstod konsekvensene og det var fullt ut lovlig.
 3. Dersom man likevel sammenligner med industrifjordene så var Vats fjorden for 10 år siden en upåvirket fjord, etter 10 års drift hos AF Decom er Vatsfjorden nå kommet opp i teten i forurensning i landet, inkludert alle industrifjordene i landet (ikke bare Vestlandsfjordene).
 - Opptak-måling av HgS
 1. Miljødirektoratet og NIVA som begge vet at det største problemet på Raunes er Kvikksølvsvulfid, sier ikke et eneste ord om at Kvikksølvsvulfid ikke kan tas opp i fisk og skalldyr før det er metyllert, men kun passerer gjennom tarmen uten å bli opptatt i organismen (og derfor ikke blir målt før etter det er metylert mange år etterpå).

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

- Metylering

1. Miljødirektoratet sier heller ingenting om metyllering, dvs. at kvikksølvulfid først må metyleres før det kan tas opp av organismen, da enten som Metylkvikksølv eller Dimetylkvikksølv som begge er kreftfremkallende og mutagener. Dimetyl kvikksølv er dessuten et av klodens mest giftige substanser.

- Deteksjon – faktiske utslipp:

1. Uansett om fiskeanalysene var helt korrekt utført og helt sammenlignbare, så vil slike fiskeundersøkelser ikke kunne detektere kvikksølvutslipp i en fjord uten at disse er svært store. En kan derfor ikke dra konklusjoner om at minimale utslippsgrenser på 40g/år er overholdt eller ikke.
2. Det en imidlertid kan gjøre med en slik undersøkelse er å se om det er endringer over tid. Fra år til år. Se om trenden er oppadgående, som betyr tilførsel av kvikksølv slik som i Vatsfjorden.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Følgende tabell viser utviklingen av kvikksølv og PCB i fiske- og krabbearalyser i Vatsfjorden fra 2009 til 2014, basert på analyser utført av NIVA og NIFES:

2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Nivas første rapport som omhandler målinger etter 2 kvartal 2009.		RF bestiller NIFES til å utføre analyse av fisk og skaldyr.		*Foreløpige ikke kvalitets sikrede 2014 resultater fra NIFES.
PCB7 Brosme lever 163ug/kg (NIVA)				PCB7 Brosme lever 778,8ug/kg (NIFES)	PCB7 Brosme lever 850,2ug/kg (NIFES)
PCB7 Torske lever 122ug/kg (NIVA) Eikanes			PCB7 Torske lever 434ug/kg (NIVA) Eikanes	PCB7 Torske lever 43g/kg (NIVA), 448.5ug/kg (NIFES) Eikanes	PCB7 Torske lever 328,8ug/kg (NIFES)
PCB7 Torske lever 54,7ug/kg (NIVA) Raunes			PCB7 Torske lever 468ug/kg (NIVA) Raunes	PCB7 Torske lever 38ug/kg (NIVA) Raunes	
Hg I Torske lever 0,04mg/kg (NIVA)				Hg I Torske lever 0,15mg/kg (NIFES)	Hg I Torske lever 0,185mg/kg (NIFES) *
Hg I Torske muskel 0,083mg/kg (NIVA)				Hg I Torske muskel 0,15mg/kg (NIFES)	Hg I Torske muskel 0,22mg/kg (NIFES)*
Hg I krabbeklo 0,11mg/kg Raunes (NIVA)	Hg I krabbeklo 0,12mg/kg Raunes (NIVA)	Hg I krabbeklo 0,12mg/kg Raunes (NIVA)	Hg I krabbeklo 0,15mg/kg Raunes (NIVA)	Hg I krabbeklo 0,094mg/kg Raunes (NIVA), 0,22mg/kg (NIFES)	Hg I krabbeklo Raunes 0,165mg/kg (NIFES)*
Hg I krabbeklo 0,10mg/kg Eikanes (NIVA)	Hg I krabbeklo 0,098mg/kg Eikanes (NIVA)	Hg I krabbeklo 0,20mg/kg Eikanes (NIVA)	Hg I krabbeklo 0,089mg/kg Eikanes (NIVA)	Hg I krabbeklo 0,11mg/kg Eikanes (NIVA), 0,19mg/kg (NIFES)	Hg I krabbeklo Eikanes 0,151mg/kg (NIFES)*

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

Miljødirektoratet skriver:

«Vi vurderer ikke det er store sprik i de resultatene som fremkommer i NIVA og NIFES rapporter, tatt i betraktning at metodikk og tidspunkt for prøvetaking var forskjellig.»

Det er nå kommet med en tilleggs setning, i forhold til tidligere utsagn og pressemeldinger «tatt i betraktning at metodikk og tidspunkt for prøvetaking var forskjellig.»

Man ser at det man har sagt er uriktig og man prøver å ro seg i land, istedenfor å forholde seg til fakta.

Som man ser av tabellen (2013) er NIVA sine tall i grønt og NIFES sine tall i blått. Alle kan se at det er store forskjeller, opp i 90% forskjell. NIVA sine tall i 2013 stemmer heller ikke med NIVA sine tall fra 2009 til 2012.

Vi vil først kommentere NIVAs målinger fra 2009 til 2012:

1. Verdiene i 2009 er høyere enn gjennomsnitt for andre Rogalands fjorder som ikke er industrifjorder, noe som betyr at utgangspunktet er feil. Forurensningen hadde allerede startet i 2005. Bedriften startet opp i 2004 og begynte rivingen i 2005 og hadde allerede forurenset i 5 år. .
2. Etter press fra Noregs Fiskerlag oppgav NIVA tilslutt vekta på fisken i fisksanalysene. Det viste seg at det i denne perioden 2009-2013 var fisket små fisk i forhold til Basis undersøkelsen NIVA sammenlignet med. Basisundersøkelsen baserer seg på et gjennomsnitt på torsk av 2,7kg +/-1.7kg og en lengde på 60cm +/-12cm. RFs analyser var på torsk med gjennomsnitt 2,788kg i 2013 og 3.467kg og nærmere gjennomsnittet til Basisundersøkelsen til NIFES.
 - a) NIVA får da selvsagt lavere tall, og en har feilaktig kunnet hevde at forurensningen i Vats fjorden ikke var så høy som den var i virkeligheten. (Se vårt første brev til NENT fig.15 side 68. Størrelsen på fiskene NIVA fisket ligger i bilag 29 til samme brev.)
 - b) Ang. Miljødirektoratets kommentar, så finnes det selvsagt eksempel på ekstreme årstidsvariasjoner, men disse er normalt mye mindre en vekt/lengde variasjonene og henger sammen med matinntaket og blir derfor minimalisert om en tar hensyn til vekt/lengde på fisken.
 - c) Basis undersøkelsen til NIFES er basert på fiske fra vinter til høst. Vi har fulgt Naturvernforbundet og NIFES råd om når vi skulle engasjere fisker for å få det mest mulig likt med NIVAs tidligere undersøkelser benyttet vi samme fisker som NIVA hadde sagt opp etter instruks fra AF Decom. Han kjente til hvor han hadde fisket, på hvilken måte, med hvilke redskaper etc. Han mente riktig nok at NIVA ikke spesifiserte at fisken skulle

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

ha en gjennomsnittsvekt. Vi bad derfor NIVA opplyse oss om denne, og vi har forklart det i detalj i vårt brev at NIVA ikke ville gi oss dette.

NIVAs resultater har gitt lavere resultater enn basis undersøkelsen pga. de har brukt små fisk. Forstår vi nå Miljødirektoratet at disse undersøkelsene, som Miljødirektoratet har brukt som underlag for å si at det ikke er forurensning altså er totalt feilaktige og kan ikke sammenlignes med NIFES sine undersøkelser i Vatsfjorden og NIFES sine landsomfattende undersøkelser?

Vi mener at NIVAs undersøkelse i det minste også viser at kvikksølvtrenden er på vei opp, og at det uansett forsterkes av våre undersøkelser fra NIFES.

NIVAs undersøkelser fra 2013

- a) For det første er 2013 verdiene helt forskjellig og lavere enn verdier NIVA har analysert tidligere år, og langt lavere enn 2013 og 2014 verdiene til NIFES.
- b) Det er kjent at forurensning kan skje raskt, men det tar lengre tid før den forsvinner fra miljøet. Dette betyr at 2013 verdiene når man sammenligner med tidligere år må være feil.
- c) Om en ser på gjennomsnittet av:
25 stk lokal torsk fra Eikanes med gjennomsnittsvekt på 1,239kg (50cm) som etter NIVAs analyse skulle inneholde 38ug/kg PCB
og
25 stk lokal torsk fra Raunes med gjennomsnittsvekt på 1,299kg (51cm) som etter NIVAs analyse skulle inneholde 43ug/kg PCB
og justerer opp PCB verdien til samme vekt som NIFES basis undersøkelse på 2.7kg ref. fig. 15 side 68 i vårt første brev til NENT så skal verdien justere ca. 100%, dvs. til 76ug/kg og 86ug/kg PCB.
I NIFES basisundersøkele undersøkte man 637 fjordtorsk (lokal torsk). Den fjorden som hadde lavest PCB verdi var Porsanger fjorden med et gjennomsnitt på 98ug/kg. Det betyr at NIVA har funnet landets laveste PCB innhold i Vatsfjorden. Det er opplagt feil; dette indikerer at NIVA ikke har analysert fjordtorsk (lokal stedbunden torsk) men mest sannsynlig nordsjøtorsk (ferdatorsk) på vei inn i fjorden for å gyte. Dette er en klar indikasjon på at den ukjente fiskeren NIVA ikke vil oppgi navnet på ikke har kunnet skjeldne mellom de ulike torske stammene. Dette er enda en bekreftelse på at NIVAs 2013 undersøkelse er feil.
- d) Dersom det er fisket ferdafisk forklarer dette også de lave kvikksølvverdiene i fisken i NIVAs 2013 tall. Selv om kvikksølvet ikke på langt nær varierer like mye som PCB i forhold til vekt/størrelse.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

- e) Miljødirektoratet sa til pressen at det heller ikke kunne være noen PCB utslipp fra bedriften da de arbeidet lite med PCB og at det ikke hadde vært rapportert noe uhell. Alle disse utsagn er også feil. AF Decom arbeider med PCB og har rapportert det i sine årlige rapporter til Miljødirektoratet. Det er PCB på plattformene i forskjellig form; maling, hydrolikkolje, transformatoroljer, vinduer, kondensatorer, lysamaturer etc. Som vi har vært inne på, og som Miljødirektoratet er meget godt kjent med har det vært et utslipp som ble oppdaget 14. september 2013. På grunn av et manglende blindlokk har forurensning fra 1/3 av arbeidsflaten kunnet gå urensset rett i sjøen. Sannsynligvis har dette skjedd helt siden renseanlegget var nytt sommeren 2009. Det betyr at for eksempel søl av transformatorolje inneholdende PCB ville kunne gå rett i sjøen på samme måte som de 23 oljeutslippene RF har dokumentert siden begynnelsen av 2012 til 14. september 2013. Det kan stilles spørsmål om hvorledes AF Decom arbeidere ser forskjell på vanlig olje og PCB holdig olje? I konsekvensanalysen til NIVA har AF Decom oppgitt 10 liter PCB holdig olje fra trafo som maksimalt uhellsutslipp ref. kap. 6.5.3 i vårt brev til NENT, og som betyr 8.5kg rein PCB ref. punkt 6.5.5 i samme brev. Dette maksimale uhells utslippet må vel være kalkulert basert på et eller annet faktagrunnlag. Det trengs uansett mye mindre enn 8.5kg PCB i Vatsfjorden for å få fisken opp i de nivåene vi snakker om. PCB maling fra opphuggingen har også kunnet gå rett ut i sjøen på samme måte. Miljødirektoratets uttalelser er derfor feil og det er stor sannsynlighet for at det har skjedd PCB utslipp. Saken er fortsatt under politietterforskning.
- f) Når man ser på analysen til NIFES av PCB i torsk i 2013 så er den bare noen få prosent høyere en NIVAs 2012 verdi. (uten at NIVAs verdi er justert opp pga. lavere vekt på fisken). Når en ser disse forhold i sammenheng så er det klart at verdiene til NIVA i 2013 er feil.
- g) Hvordan NIVA også har lavere tall for krabbe har vi ingen annen forklaring enn at den nye fiskeren ikke visste hvor den gamle fiskeren fanget krabbene, hvilket dyp han fisket krabbene på og hvordan han fanget krabbene.

Vedlagt NIFES basisundersøkelse fra 2013

Bilag 105 NIFES basis undersøkelse –fremmedstoffer i torsk 2013 datert: 14.3.2014

Hvorfor problematiserte ikke NIVA eller Miljødirektoratet disse lave tallene i 2013, selv etter at RF hadde gjort oppmerksom på forskjellen mellom NIVA of NIFES tall? Tallene kan ikke ha blitt kvalitetssikret før de ble brukt i NIVAs årsrapport og i Miljødirektoratets pressemeldinger, ei heller problematisert i rapporten.

Hvorfor var det viktigere å diskreditere RF i media enn å bruke føre-var prinsippet?

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

Vi vet nå at NIVA har brukt små fisk i sine analyser, og fisken er fisket på det tidspunkt på året når det er lite gift i fisken. Dette fører til lave tall i årsrapportene, og er med på å villedde brukerne av rapportene.

NIVA har sammenlignet med NIFES basis undersøkelse, men har ikke oppgitt at de har fisket småfisk, og har kunnet presentere lave utslippstall i årsrapportene sammenlignet med basis undersøkelsene.

Det ser ut for at Miljødirektoratet har glemt at NIVA nektet å oppgi størrelsen på fisken og at den ikke ble oppgitt før etter press fra Noregs Fiskarlag.

Hvorfor la ikke Miljødirektoratet press på NIVA slik at dette kom frem på et tidligere tidspunkt når vi varslet om at noe måtte være galt?

Det som gjør det vanskelig å sammenligne våre tall med NIVAs tall er at NIVA har brukt småfisk med lav vekt, noe vi også nevnte i brevet til NENT.

RF har analysert fisk på samme størrelse som NIFES basis undersøkelse og tallene er derfor sammenlignbare med disse.

Hvorfor sier Miljødirektoratet nå at NIVAs tall ikke kan sammenlignes med våre og NIFES tall, når de tidligere har brukt NIVAs tall som bevis på at «alt er i sin sjønneste orden».

Selv om det derfor er feil å sammenligne NIVAs direkte med NIFES basis undersøkelser, viser de likevel at kvikksølv og PCB verdiene fra 2009 til 2014 er økende.

Det som Miljødirektoratet fokuserer på er forholdet til andre fjorder hvor man har fisket større fisk. De vurderer ikke det som er det vesentlige, nemlig at giftinnholdet i fisken i Vatsfjorden øker helt til 2013 da NIVA får ny fisker og tallene deretter blir så lave at de ikke kan være korrekte. At dette ikke engang blir problematisert er uttrykk for at føre-var prinsippet heller ikke i denne sammenheng blir ivaretatt av Miljødirektoratet.

Man må også huske på at Vats fjorden var upåvirket av giftstoffer fra lokal tung industriell virksomhet før AF Decom startet opp sin virksomhet. Etter AF Decom begynte demontering av offshore installasjoner i 2005, var det utslipp på 558,96g kvikksølv allerede i 2005/2006, ref. redegjørelse ovenfor. Forurensningen begynte uansett ikke i 2009 da målingene ble påbegynt og utviklingen etter det har vært urovekkende.

Kvikksølvforurensning registreres først i krabbeklør, og som mna vil registrere var forurensningen her relativt høy allerede i 2009.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Det må kollosale mengder kvikksølv til for å løfte kvikksølvnivået til slike verdier; det er ikke snakk om 40 eller 60g pr år, men i hvert fall flere hundre ganger høyere utslipp.

Selv disse tallene burde får Miljødirektoratet til å reagere, sml. også her føre-var prinsippet.

Miljødirektoratet viser nå også til at det er galt å trekke konklusjoner basert på resultater av avvikende prøver fra ett år, når man vet at mange faktorer spiller inn når resultatene skal tolkes, som størrelse på fisk, årstidsvariasjoner etc.

RF er helt enig i Miljødirektoratets nye oppfatning om at resultatene av undersøkelsene må sees i sammenheng. Vi har selv alltid lagt til grunn en utvikling over flere år i våre vurderinger. Miljødirektoratet har selv derimot brukt resultater fra ett år for å forklare at man mener alt er i sin skjønneste orden. Da NIVAs la fram årsrapporten sin for 2013 viste fiskeanalysene mye lavere verdier i Vatsjorden enn tidligere, og mye lavere enn NIFES sine resultater fra Vatsfjorden. Avvikene var opp til: 50-90% (torsk,brosme,krabbe) av resultatene fra NIFES. Dette ble Miljødirektoratet selvsagt gjort kjent med av RF og via media. NIVA nevnte ikke forskjellen i resultater i årsrapporten og i stedet for å vurdere hva som kan være årsaken til resultatforskjellen i 2013, som vi bad om, skrev Miljødirektoratet i stedet et brev hvor man frikjente AF Decom for forurensning basert på disse resultatene.

Bilag 106 Brev fra Miljødirektoratet datert: 4.2.2014

Som nevnt tidligere er denne opptreden fra et forvaltningsorgan med hensyn til "frikjenning" helt unikt.

På grunn av de lave verdiene i 2013 fra NIVAs undersøkelser ble AF Decom gitt rett til av Miljødirektoratet å forestå en redusert overvåking.

Bilag 107 Forslag til nytt miljøovervåkningsprogram for AF Decom datert: 14.7.2014

Det må stilles spørsmål om Miljødirektoratet reduksjon av miljøovervåkningsprogrammet ref. tabell 1 er i henhold til føre-var prinsippet.

4) Avsluttende kommentarer

Vi har i dette brevet og tidligere brev til NENT stilt mange kritiske kommentarer til NIVA sitt overvåkingsprogram, og Miljødirektoratet sin manglende oppfølging.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Hvis man ønsker å overvåke for å sikre at aktiviteten er i henhold til utslippstillatelsen, er det viktig at overvåkingen er målrettet. Denne overvåkingen er et viktig grunnlag for beslutninger som tas på mange nivåer, og vurderinger i andre sammenhenger.

Vi registrerer at Miljødirektoratet velger å ikke kommentere noen av våre viktigste ankepunkt mot NIVA og Miljødirektoratet, blant annet:

- At NIVA og AF Decom ikke har brukt korrekte analyser når de skal analysere en av de viktigste forurensnings forurensnings kildene på basen, dvs. kvikksølvulfid.
- At de ikke har nevnt tiden det tar å metyler kvikksølvulfid, slik at NIVAs årsrapporter ikke uttrykker den faktiske forurensningen for det enkelte år, slik NIVA uttrykker at den gjør (særlig fordi metyleringstiden innebærer at faktisk utslipp ved denne målemetode først vil kunne registreres etter flere år.)
- At verken biota undersøkelser i sjø eller moseundersøkelser på land kan kvantifisere hvilke utslipp AF Decom i virkeligheten har hatt. Deteksjonsgrensene for disse gjør at AF Decom kan forurense 1000 ganger mer enn utslipptillatelsen uten at det er sikkert at det en gang oppdages. NIVA har derfor ingen grunnlag for å påstå at AF Decom overholder sine utslippsgrenser, men gjør det likevel i sin årsrapport.
- Tilstandsklasser skal som det står beskrevet i veiledningen benyttes til å klassifisere jord og sedimenter og hva du kan gjøre med jord og sedimenter i forskjellig fareklasse. Den er ikke ment å være en mal for hvor mye forurensning man kan tilføre de nevnte jord eller sedimenter. Det er denne feilaktige metode NIVA, Miljødirektoratet og andre benytter når de sankker om tilført forurensning.
- Når jord og sedimenter er innenfor en eller annen tilstandsklasse, da er alt i orden. Dette forteller ingen ting om de tilførte mengder forurensning.
- NIVAs konsekvensanalyse når det gjelder giftutslipp er helt og holdent basert på AF Decom sine tall. Tall som alle inklusive NIVA og Miljødirektoratet måtte ha forstått var riv ruskende gale.
- Denne konsekvensanalysen var i stor grad hovedargumentet for å gi AF Decom lov til å få hugge opp ute i Yrkesfjorden.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

- Kommunal- og moderniseringsdepartementets beslutning om at AF Decom kan drive aktivitet i sjøen og Vindafjord Kommune sin beslutning om å tillatedette bygger vesentlig på denne analysen og Miljødirektoratet anbefalinger.
- Samtidig bemerker Miljødirektoratet i sitt brev øverst på side 3 at «Fjerning av tungmetallholdig avfall skal skje innendørs». De ser ikke ut som de forstår at det vi snakker om er alt det kvikksølv og andre stoffer som renner ut ved nedmontering, klipping og skjærebrenning som skjer før rørene er kommet innendørs for spylig og fjerning av tungmetaller. Det er selvsagt ikke mulig å hindre slike utslipp ute på plattformen. Samtidig sier AF Decom til NIVA at 0,1g kvikksølv er det høyeste uhellsutslipp som kan forekomme. Tallet på 0,1g kvikksølv blir deretter helt ukritisk brukt av NIVA i sin konsekvensanalyse.

Et annet eksempel ref.

- Vårt første brev til NENT kap. 6.5. I denne konsekvensanalysen viser man blant annet på grunn av feilaktige metoder til et maksimalt uhellsutslipp av olje samlet på 236 liter. I et uhell i 2013 ved Stadfjord C lastebøyen, som er liten i forhold til de plattformer som er planlagt opphugget i fjorden, var det RF som oppdaget utslippet og dermed hindret et større utslipp. Det kunne i verste fall endt opp med å slippe ut over 4000 liter olje i sjøen. En vurdering av et maksimalt samlet uhellsutslipp på 236 liter viser bare at vurderingene som er gjort ikke er i henhold til virkeligheten. Dette var et eksempel, det samme kan sies om kvikksølv, PCB etc.

Alle disse forhold er Miljødirektoratet gjort oppmerksom på i flere sammenhenger, uten på noen faglig grunnlag å kommentere disse forholdene og uten å ta konsekvenser av disse forholdene.

For de som setter seg inn i de faktiske forhold er konklusjonen åpenbar. Miljødirektoratet har villedet befolkningen i Vats, politikere, fiskere, presse, domstoler og deltatt aktivt på den ene siden i en privatrettslig konflikt. Gjennom sin autoritet som øverste utøvende forvaltningsorgan på miljøområdet har derved Miljødirektoratet bidratt til at det er truffet en rekke beslutninger på feil faktisk grunnlag.

Redegjørelsen i vårt brev til NENT av 12.8.2015, Miljødirektoratets brev av 2.11.2015 samt bemerkningene ovenfor i dette brev, herunder dokumentasjon som er fremlagt i denne saken viser at Miljødirektoratet har neglisjert sin forvaltningsoppgave om å ivareta føre-var prinsippet og innføring av BAT som styringsmetode for måling av utslipp og behandling av materiale som har forurensende virkninger.

En annen alvorlig innvending mot Miljødirektoratets opptreden er at Miljødirektoratet reservasjonsløst har lagt til grunn NIVAs undersøkelser og unnlatt å ta hensyn til annen ledende ekspertise som redegjort for ovenfor.

Representant, direkte telefon:
Karl Johan Lier, 90795334

Vår dato
20.11.2015
Deres dato

Vår referanse
Deres referanse

Både RF og andre berørte personer som har innsikt i denne saken har stilt spørsmål om hvordan og hvorfor trianglet AF Decom, NIVA og Miljødirektoratet har opptrått så samkjørt når avvikende analyser viser at utviklingen ikke er i overenstemmelse med deres slutninger.

At Norge har forpliktet seg ovenfor OSPAR og FN til å redusere utslipp av giftstoffer, særlig konkretisert ved nullutslipp av kvikksølv innen 2020, ser ikke ut som har noen betydning for Miljødirektoratets håndtering av saken så langt.

Hvis det er spørsmål er det bare å ta kontakt med undertegnede.

Med vennlig hilsen
Raunes Fiskefarm AS

Karl Johan Lier
Styrets leder